QORTI ~IVILI, PRIM'AWLA

Im]allef

Onor. Giannino Caruana Demajo LL.D.

Seduta ta' nhar il-{img]a 3 ta’ Mejju 2002

Numru 11

~itazzjoni 2653/1998

George Agius, Eugenio Cauchi, Francis Cutajar, Joseph Debono, George Debono, Emanuel Dingli, Victor Fenech, Saviour Hili, Mario Micallef, Joseph Mifsud, Joseph Mifsud, George Spiteri, Mario Spiteri, George Zammit u Joseph Zammit

versus

Charles V. Schembri b]ala *chairman* u g]an-nom tal-*Port Labour Joint Council*; Direttur Esekuttiv responsabbli g]all-Portijiet; Il-Ministru g]at-Trasport u Telekomunikazzjonijiet

F’din il-kaw\a l-atturi, li huma]addiema tal-port li ja]dmu l-port]ieles, qeg]din jitolbu illi jing]ataw huma wkoll sehem mid-d]ul mill-*unitised cargo* li jid]ol fil-port b]al ma jing]ataw sehem]addiema o]ra tal-port.

I`-`itazzjoni tg]id illi l-atturi huma]addiema tal-port b'li`enza ta]t il-Kap. 171 tal-Li[ijiet [l-Ordinanza dwar il-}addiema tal-Port]. Meta nfeta] il-*freeport*, huma, bi qbil ma' l-awtoritajiet u mal-]addiema tal-port, marru ja]dmu ma' *Freeport Terminal (Malta) Limited*.

Ir-Regolamenti tal-Port ta' l-1993 u dawk li kienu fis-se]] qabel ma jid-distingwux bejn]addiema tal-port li ja]dmu l-Belt Valletta u dawk, b]all-atturi, li ja]dmu fil-*freeport terminal*. Il-]ames skeda ta' dawk ir-regolamenti tg]id illi l-qlig] li jmiss lill-]addiema tal-port g]andu jinqasam bejn il-]addiema tal-port f'ishma ndaqs, u fil-fatt id-d]ul mix-xog]ol ta' *unitised cargo* kien jinqasam bejn il-]addiema tal-port, fosthom l-atturi. Mill-bidu ta' Jannar ta' l-1990, i\da, il-konvenuta *Port Labour Joint Council* waqfet tag]ti lill-atturi sehemhom mid-d]ul mill-*unitised cargo*.

L-atturi fittxew li jil]qu ftehim mal-partijiet, fosthom il-*General Workers Union*, u g]al dan il-g]an fl-10 ta' Lulju 1996, bi ftehim bejn l-atturi, il-Ministru tat-Trasport u l-*General Workers Union*, kien in]atar l-Im]allef Godwin Muscat Azzopardi b]ala konsulent indipendenti biex jag]ti l-fehma tieg]u dwar il-vertenza. Fir-rapport tieg]u l-konsulent sab illi l-atturi kellhom jie]du sehem mill-qlig] flimkien mal-]addiema l-o]ra. Minkejja dan, il-konvenuti baqg]u ma tawx lill-atturi dak li hu tag]hom. L-atturi g]alhekk fet]u din il-kaw\a u qeg]din jitolbu illi l-qorti:

1. tg]id illi l-atturi g]andhom jedd li jaqsmu ndaqs mal-]addiema l–o]ra tal-port id-d]ul mill-*unitised cargo* li jid]ol il-port;
2. tillikwida sehem l-atturi minn dan id-d]ul minn Jannar ta' l-1990 sallum; u
3. tikkundanna lil-konvenuti, jew lil min minnhom hu responsabbli, i]allas lill-atturi s-somma li ti[i likwidata, flimkien ma' l-ispejje\ u l-img]ax minn data li tidde`iedi l-qorti sa meta jsir il-]las.

Il-konvenuti *Port Labour Joint Council* u Direttur Esekuttiv responsabbli g]all-Portijiet ressqu dawn l-e``ezzjonijiet:

1. id-Direttur Esekuttiv kien im]arrek g]alxejn, u g]andu jin]eles mill-]arsien tal-[udizzju, g]ax l-Awtorità Marittima ma g]andhiex is-setg]a jew id-dmir li tirregola l-kondizzjonijiet tal-]addiema tal-port ladarba l-atturi ma humiex impjegati ma' l-awtorità;
2. skond l-art. 8 ta' l-Ordinanza dwar il-}addiema tal-Port huwa l-*Port Labour Joint Council* illi g]andu l-funzjoni illi jistabbilixxi l-kondizzjoni-jiet ta' impieg ta']addiema tal-port, u g]alhekk g]all-integrità tal-[udizzju kien me]tie[illi jkun im]arrek biss dak il-kunsill;
3. il-pro`eduri huma intempestivi billi din il-vertenza qatt ma tressqet formalment quddiem il-kunsill, u g]alhekk il-kunsill qatt ma kellu l-opportunità li jag]ti de`i\joni dwar il-kwistjoni, kif trid illi jsir l-Ordinanza, u g]alhekk l-atturi naqsu milli jinqdew bir-rimedju li tag]tihom l-Ordinanza; u
4. bla pre[udizzju g]all-e``ezzjonijiet l-o]ra, it-talbiet ta' l-atturi huma infondati u g]andhom ji[u mi`]uda bl-ispejje\.

Il-konvenut Ministru g]at-Trasport u Telekomunikazzjonijiet ressaq dawn l-e``ezzjonijiet:

1. ma hux kontradittur le[ittimu g]at-talbiet mag]mula fi`-`itazzjoni, u g]alhekk g]andu jin]eles mill-]arsien tal-[udizzju; u
2. safejn mag]mula kontra tieg]u, it-talbiet ta' l-atturi g]andhom ji[u mi`]uda billi hu ma g]andu ebda obbligu j]allas lill-atturi kif qeg]din jippretendu.

Qabel ma nqisu l-meritu tat-talbiet ta' l-atturi, je]tie[illi nqisu l-e``ezzjonijiet dwar min huwa l-kontradittur le[ittimu g]al dawn it-talbiet, u dwar it-tempestività ta' dawn il-pro`eduri.

Il-konvenut Direttur Esekuttiv responsabbli g]all-Portijiet, li hu uffi`jal ta' l-Awtorità Marittima ta' Malta, u l-konvenut *Port Labour Joint Council* qeg]din ig]idu illi huwa biss dan ta' l-a]]ar li kellu jkun im]arrek f'dawn il-pro`eduri g]ax l-art. 8 ta' l-Ordinanza dwar il-}addiema tal-Port ig]id illi hija funzjoni ta' dak il-kunsill "li jistabbilixxi l-kondizzjonijiet ta' impieg ta']addiema tal-port".

Huwa minnu illi l-kwistjoni jekk l-atturi g]andhomx jie]du l-]lasijiet li qeg]din jippretendu hija kwistjoni illi tolqot il-kondizzjonijiet ta' l-impjieg tag]hom; madankollu, id-dispo\izzjoni tal-li[i illi fuqha qeg]din jistrie]u l-konvenuti hija [enerika: tolqot b'mod aktar spe`ifiku l-ka\ tallum id-dispo\izzjoni ta' l-art. 9(2)(*b*) ta' l-Ordinanza li jg]id illi l-Awtorità Marittima ta' Malta g]andha:

> ti\gura l-ammont ta' drittijiet li jkollhom jit]allsu lil [*recte*: minn] min jimpjega lill-]addiema tal-port skond dik it-tariffa li tista' ssir bis-sa]]a tad-disposizzjonijiet ta' din l-Ordinanza, ti[bor dawk id-drittijiet ming]and il-persuna responsabbli g]all-]las tag]hom, u li t]allas lil dawk il-]addiema tal-port dawk id-drittijiet li jkunu dovuti lilhom skond id-disposizzjonijiet ta' din Ordinanza;

Minn din id-dispo\izzjoni to]ro[`ara l-le[ittimazzjoni passiva ta' l-Awtorità Marittima biex tikkontesta dan il-ka\. Kif sewwa qalu l-atturi fin-nota ta' osservazzjonijiet tag]hom, is-setg]at u d-dmirijiet ta' l-Awtorità dwar il-portijiet huma delegati lill-konvenut Direttur Esekuttiv responsabbli g]all-Portijiet[1], u kull]a[a li g]andha ssir minn jew kontra l-awtorità tista' ssir ukoll kontra d-direttur esekuttiv responsabbli[2].

G]al din ir-ra[uni kien im]arrek sew il-konvenut Direttur Esekuttiv responsabbli g]all-Portijiet.

Il-le[ittimazzjoni passiva tal-konvenut Ministru responsabbli g]all-portijiet ukoll to]ro[mid-dispo\izzjonijiet ta' l-Ordinanza dwar il-}addiema tal-Port, li fl-art.

---

1 Att dwar l-Awtorità Marittima ta' Malta [Kap. 352], art. 8(1).

2 Att dwar l-Awtorità Marittima ta' Malta [Kap. 352], art. 8(4).

8(5) tg]id illi “kull de`i\joni dwar kondizzjonijiet ta’ impieg … … … g]andha ti[i mibg]uta quddiem il-Ministru” g]all-approvazzjoni tieg]u.

L-e``ezzjonijiet dwar le[ittimazzjoni passiva huma g]alhekk mi`]uda.

L-e``ezzjoni ta’ intempestività ta’ dawn il-pro`eduri hija mibnija fuq l-art. 8(2), (3), (4) u (6) ta’ l-Ordinanza:

> (2) Id-de`i\jonijiet tal-Kunsill skond dan l-artikolu g]andhom ikunu bi ftehim bejn in-na]a tal-prin`ipali u n-na]a tal-]addiema.
>
> (3) Jekk i\-\ew[na]at ma jkunux jistg]u jaqblu, huma jistg]u jiftiehmu li jirreferu l-kwistjoni tag]hom g]ad-de`i\joni minn arbitru nominat mill-Ministru responsabbli g]ax-xog]ol fuq rakkomandazzjoni tag]hom flimkien.
>
> (4) Bla]sara g]as-subartikolu (5) ta’ dan l-artikolu, id-de`i\joni ta’ l-arbitru f’dawn il-ka\ijiet tkun finali safejn il-Kunsill ikun ikkon`ernat.
>
> (6) Ebda]a[a f’dan l-artikolu ma tipprekludi li wie]ed jirrikorri g]all-pro`eduri ta’ kon`iljazzjoni jew arbitra[[skond id-disposizzjonijiet ta’ l-Att [dwar Relazzjonijiet Industrijali] meta n-na]a tal-prin`ipali u n-na]a tal-]addiema ma jkunux la]qu ftehim skond is-subartikolu (2) u (3) ta’ dan l-artikolu.

Fil-ka\ tallum [ara illi \-\ew[na]at, *i.e.* in-na]a tal-prin`ipali u n-na]a tal-]addiema, ma ridux illi l-kunsill iqis it-talbiet ta’ l-atturi. Fil-fatt, jidher illi, g]alkemm l-atturi huma ]addiema, in-na]a tal-]addiema fil-kunsill kellha interessi kontra dawk ta’ l-atturi. G]alhekk [ara illi g]alkemm saru ]afna laqg]at ma ttie]det ebda de`i\joni dwar it-talbiet ta’ l-atturi, u l-atturi ma kellhom ebda mezz biex i[ieg]lu lill-kunsill iqis it-talbiet tag]hom g]ax min seta’ jressaq it-talbiet tag]hom quddiem il-kunsill jew ma kellux interess jew, anzi, kien kontra l-interess tieg]u illi jag]mel hekk.

G]al din ir-ra[uni, jekk tintlaqa’ l-e``ezzjoni ta’ intempestività l-atturi jibqg]u ming]ajr mezz li jfittxu rimedju. L-e``ezzjoni hija g]alhekk mi`]uda.

Fadal issa li nqisu l-meritu tat-talbiet ta’ l-atturi.

Ir-Regolamenti dwar il-}addiema tal-Port[3] ig]idu hekk dwar]las g]ax-xog]ol ta' dawk il-]addiema:

> **25.** Il-prin`ipali ta' ]addiema tal-port g]andhom i]allsu g]al xog]ol tal-port lill-Awtorità [Marittima ta' Malta] skond it-tariffi ta' drittijiet u rati li japplikaw spe`ifikati fit-Tieni Skeda, u skond l-imposta spe`ifikata fit-Tmien Skeda li tinsab ma' dawn ir-Regolamenti.
>
> **26.** L-Awtorità g]andha, meta tir`ievi l-]las g]al kontijiet ming]and il-prin`ipali tal-]addiema tal-port, tiddepo\ita f'kont tal-pagi ta']addiema tal-port kull ammont ta' flus dovut lil]addiema tal-port skond it-tariffi ta' drittijiet u notamenti relattivi spe`ifikati fit-Tielet Skeda li tinsab ma' dawn ir-Regolamenti.
>
> **27.** Id-drittijiet spe`ifikati fit-tariffi tad-drittijiet li hemm fit-Tielet Skeda li tinsab ma' dawn ir-Regolamenti g]andhom ji[u kalkolati skond il-metodi spe`ifikati fir-Raba' Skeda li tinsab ma' dawn ir-Regolamenti.
>
> **28.** Il-metodu ta']las lil]addiema tal-port g]andu jkun skond id-dis-posizzjonijiet tal-}ames Skeda li tinsab ma' dawn ir-Regolamenti.

Dwar it-tqassim tal-]lasijiet lill-]addiema tal-port, il-}ames Skeda li tinsab mar-Regolamenti tg]id hekk:

> Il-]las ta' \ieda g]all-g]oli fil-]ajja jew ta' *bonus* jew ta' kull \ieda o]ra fil-pagi ta']addiema tal-port flimkien mad-drittijiet relattivi lilhom dovuti bis-sa]]a tat-Tielet Skeda g]andhom isiru bil-mod li [ej -
>
> (*a*) … … … *omissis* … … …;
>
> (*b*) kull qlig] dovut lil]addiema tal-port g]ax-xahar ta' qabel g]andu jitqassam indaqs, wara li jkun sar it-tnaqqis me]tie[kollu, fost il-]addiema tal-port fil-15 u fl-a]]ar jum tax-xahar:

L-atturi huma]addiema tal-port re[istrati mal-konvenut Direttur Esekuttiv responsabbli g]all-Portijiet kif irid l-art. 3 ta' l-Ordinanza dwar il-}addiema tal-Port, i\da ja]dmu fil-port]ieles, mhux fil-Port il-Kbir b]all-]addiema l-o]ra tal-port, u jir`ievu l-]las tag]hom ming]and is-so`jetà li t]addem il-port]ieles. G]all-ewwel li kienu marru ja]dmu l-port]ieles, l-atturi kienu jaqsmu mal-]addiema l-o]ra d-d]ul mill-*unitised cargo* i\da wara xi \mien, billi l-]addiema l-o]ra lmentaw, il-konvenuti ma baqg]ux jag]tuhom sehem.

---

[3] A.L. 90 ta' l-1993.

L-argument ta' l-atturi huwa sempli`i: qeg]din ig]idu illi l-li[i trid illi l-qlig] jitqassam f'ishma ndaqs lill-]addiema tal-port, bla distinzjoni, u, billi huma ]addiema tal-port b]all-]addiema l-o]ra tal-port, mela huma wkoll g]andhom jie]du sehem. Il-konvenuti jidhru illi qeg]din jikkon`edu illi interpretazzjoni tal-li[i tag]ti ra[un lill-atturi, u kienu aktar konsiderazzjonijiet pratti`i ta' relazzjonijiet industrijali milli konsiderazzjonijiet legali li wassluhom biex ma j]allux lill-atturi jaqsmu mal-]addiema l-o]ra, g]alkemm seta' dehrilhom illi l-argumenti legali ta' l-atturi kienu tajbin.

Naturalment, din il-qorti hija marbuta illi timxi fuq dak li tg]id il-li[i u mhux fuq dak li jidhrilha illi l-li[i g]andha tg]id u ma tistax tiskarta dispo\izzjoni tal-li[i g]ar-ra[uni illi dik il-li[i tista' twassal g]al konklu\jonijiet li jo]olqu problemi jew inkonvenjent, ukoll meta l-problemi jkunu serji daqs dawk imsemmija mill-konvenuti fin-nota ta' osservazzjonijiet tag]hom.

Naraw mela xi tg]id u, aktar minn hekk, xi trid il-li[i.

L-argument ta' l-atturi huwa wie]ed li jidher qawwi]afna: *ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus.* Madankollu l-argument ta' l-atturi huwa fil-fehma tal-qorti mibni fuq interpretazzjoni x'aktarx superfi`jali li tqis biss il-kliem tal-li[i bla ma tqis il-]sieb wara dak il-kliem. Biex tasal g]al interpretazzjoni tajba tal-li[ijiet, ma hux bi\\ejjed li tara l-kliem tal-li[i i\da trid tqis ukoll u aktar il-]sieb ta' min g]amilhom: *prior atque potentior est, quam vox, mens dicentis — scire leges non est verba earum tenere, sed vim ac potestatem.*

Ir-ra[uni g]ala l-li[i trid illi l-]addiema tal-port kollha jaqsmu d-d]ul hija g]ax il-]addiema tal-port kollha jag]tu sehem g]al dak id-d]ul. Rajna illi r-regolament 26 tar-Regolamenti dwar il-}addiema tal-Port irid illi l-]las ta' dak li hu dovut lill-]addiema tal-port ming]and il-prin`ipali tag]hom jitqieg]ed f'kont tal-pagi ta']addiema tal-port biex minn dak il-kont imbag]ad isir it-tqassim. Kul]add jie]u

minn dak il-kont g]ax kul]add jitfa' f'dak il-kont, u g]alhekk min ma jitfax fil-kont ma g]andux jie]u minnu. L-atturi i\da ma huma qeg]din jitfg]u xejn fil-kont g]ax il-]las g]ax-xog]ol tag]hom jit]allas direttament lilhom mill-kumpanija li t]addem il-port]ieles flok ig]addi mill-kont tal-pagi[4].

Ladarba ntemmet ir-ra[uni g]at-tqassim lill-atturi ta' sehem minn dak il-kont, *i.e.* ladarba l-atturi ma g]adhomx jikkontribwixxu lil dak il-kont, mela g]andu jintemm ukoll it-tqassim lilhom: *cessante ratione legis, lex ipsa cessat.*

G]al dawn ir-ra[unijiet, il-qorti ma' taqbilx ma' l-interpretazzjoni illi tg]id illi l-atturi g]andhom jie]du sehem mill-qlig] imsemmi fi`-`itazzjoni, u taqta' l-kaw\a billi ti`]ad it-talbiet ta' l-atturi.

Il-konvenuti *Port Labour Joint Council* u Direttur Esekuttiv responsabbli g]all-Portijiet g]andhom i]allsu l-ispejje\ ta' l-ewwel tliet e``ezzjonijiet tag]hom, u l-konvenut Ministru g]at-Trasport u Telekomunikazzjonijiet g]andu j]allas l-ispejje\ ta' l-ewwel e``ezzjoni tieg]u; l-ispejje\ l-o]rajn g]andhom i]allsuhom l-atturi.

Giannino Caruana Demajo Connie Micallef
Im]allef Dep. Re[.

[4] Ara x-xiehda ta' Charles Schembri fis-seduta tas-16 ta' Marzu 2001, *fol.* 163.